

CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ HZ. (7)*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm,

El-hamdü li'llâhi hakka hamdih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibih... Ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn... Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem, sevgili ve mübarek kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı dünyada, ahirette üzerinize olsun...

Okuduğumuz eser *Tabakâtü's-Süfiyye... Ebû Abdurrahman es-Sülemî'nin meşhur ve kıymetli eseri. Burada evliyâullahın hayatları ve sözleri var. Eserin baskısı çok güzel... Nureddin ibn-i Şüreybe isimli Ezher'li bir alim hazırlamış. Allah rahmet eylesin... Allah râzı olsun...*

Evliyâullah büyüklerimizin hayatlarını ve mübarek kelimelerini, sözlerini okumaya devam ediyoruz.

Bunlara başlamadan önce, evvelâ Peygamber Efendimiz'in rûh-u pâkine hediye olsun diye; sonra âline, ashâbına, ezvâcına, evlâdına,

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

etbâına, ihvânına, ahhâbına ve hulefâsına; ve sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin, evliyâullah ve sâlihlerin, mürşid-i kâmillerimizin cümlesinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından bu dersi dinlemeğe gelen siz kardeşlerimin ahirete göçmüş olan bütün geçmişlerinin, sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının ruhlarına hediye olsun, ruhları şâd olsun, kabirleri nur dolsun diye, makamları a'lâ, dereceleri yüksek olsun diye;

Bizler de Rabbimizin sevdiği kullar olalım, ömrümüzü rızasına uygun yollarda geçirelim, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varalım diye, bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım! Buyurun:

.....

a. İbadette Devamlılık

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri'ni okumaktayız birkaç haftadan beri. 158. sayfanın 10 numaralı paragrafına gelmişiz, okuyoruz:

سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا مُحَمَّدٍ الْجَرِيرِيَّ
 يَقُولُ سَمِعْتُ الْجُنَيْدَ يَقُولُ لِرَجُلٍ ذَكَرَ الْمَعْرِفَةَ
 فَقَالَ أَهْلُ الْمَعْرِفَةِ بِاللَّهِ يَصِلُونَ إِلَى تَرْكِ الْحَرَكَاتِ
 مِنْ بَابِ الْبِرِّ وَالتَّقْوَى إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ الْجُنَيْدُ
 إِنَّ هَذَا قَوْلُ قَوْمٍ تَكَلَّمُونَ بِإِسْقَاطِ الْأَعْمَالِ وَ هَذِهِ
 عِنْدِي عَظِيمَةٌ وَالَّذِي يَسْرِقُ وَيَزْنِي أَحْسَنُ حَالًا
 مَنْ الَّذِي يَقُولُ هَذَا وَإِنَّ الْعَارِفِينَ بِاللَّهِ أَخَذُوا
 الْأَعْمَالَ عَنِ اللَّهِ وَإِلَيْهِ رَجَعُوا فِيهَا وَلَوْ بَقِيَتْ
 أَلْفَ عَامٍ لَمْ أَنْقِصْ مِنْ أَعْمَالِ الْبِرِّ ذَرَّةً إِلَّا أَنْ يُحَالَ
 بِي دُونَهَا وَإِنَّهُ لَا وَكَدُّ فِي مَعْرِفَتِي وَأَقْوَى فِي حَالِي

TS. 158/10 (Semi'tü ebâ bekrin, yekül) Ebû Bekr'i duydu, şöyle diyordu diyor, kitabın yazarı Sülemî. (Semi'tü ebâ muhammedini'l-cerîriyye, yekül) Ebû Muhammed el-Cerîrî'den duymuş o da şöyle dediğini... (Semi'tü'l-cüneyd, yekül) Cüneyd-i Bağdâdî'nin şöyle dediğini işitmiş, o Ebû Muhammed el-Cerîrî.

(Yekülü li-racülin zekere'l-ma'rifete, fekâle: Ehlü'l-ma'rifeti bi'llâhi yasilûne ilâ terki'l-harekât, min bâbi'l-birri ve't-takvâ, ila'llâhi teâlâ.

Fekâle'l-cüneyd: İnne hâzâ kavlü kavmin tekellemû bi-iskâti'l- a'mâl, ve hâzihî indî

azîmeh. Ve'llezî yasriku ve yeznî, ahsenü hâlen mine'llezî yekül hâzâ. Ve inne'l-ârifîne bi'llâhi ehazü'l-a'mâle ani'llâhî ve ileyhi raceù fîhâ. Ve lev bakîtü elfe àmin lem unkıs min a'mâli'l-birri zerreten, illâ en yuhâle bî dûnehâ; ve innehû leevkedû fî ma'rifetî, ve ekvâ fî hâlî.) diyor Cüneyd-i Bağdâdî.

Arapça böyle söylemiş, bakalım neler söylemiş mübarek, evliyâullahın serveri, büyük Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri.

Adamın birisi, Cüneyd-i Bağdâdî'nin karşısına dikilmiş, ma'rifetullahtan bahsediyor. Ma'rifetullah, yâni Allah'ı bilmek, Allah'a kavuşmak, Allah'a ermek... (Fekâle) Demiş ki Cüneyd-i Bağdâdî'ye... Tereciye tere satıyor yâni:

(Ehlü'l-ma'rifeti bi'llâh) "Ma'rifetullah ehli olan kimseler, yâni Allah'ı bilen kimseler, (yasilûne ilâ terki'l-harekâti min bâbi'l-birri ve't-takvâ ila'llâhi teâlâ) bu ibadetlerinde, taatlerinde bir noktaya gelirler; berr ü takvâ bâbından, berr ü takvâ cinsinden şeyleri terk etme noktasına gelirler artık... İyilik, takvâ, ibadet, taat denilen şeyleri terk etme noktasına gelirler, Allah'a kavuşurlar." demiş.

Tereciye tere satıyor. Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri'ne ma'rifetullahı anlatıyor. Güya ma'rifet ehli olan insanlar ibadetleri, taatleri bırakırlarmış, artık hareketi bırakırlarmış, böylece Allah'a kavuşurlarmış en sonunda...

Cüneyd-i Bağdâdî buyurmuş ki... Bakın çok mühim! Bu mühim bir hadisedir. Yâni, tasavvufta

çok mühim bir hadise anlatılacak şimdi:

(İnne hâzâ kavlü kavmin tekellemû bi-iskàti'l-a'mâl) “Senin bu söylediğin laflar herzedir, uydurmadır. Bu sözler ibadetleri terk etmek lâzım diyen, ibadetlerin, amellerin bir zaman gelip insanın üstünden mecburiyetinin kalkacağını söyleyen insanların sözüdür.” demiş o adama.

Bazı zındıklar dinimizi bozmak için demişler ki:

“—Bu namazlar, oruçlar, ibadetler Allah’a kavuşuncaya kadardır.” Eee, sonra?.. “Kavuştu mu Allah’a?..” Kavuştu. “Tamam, ne lüzum namaza, niyaza, ibadete, taate, hacca, umreye...” demişler.

E kim diyor bunu?.. Zındıklar diyor. Namaz kılmak istemeyen, oruç tutmak istemeyen kimseler diyor.

Peygamber Efendimiz öyle mi yapmış?.. Peygamber Efendimiz Allah’a ermiş kulların en yükseği olduğu halde, Allah’a erdikten sonra namazı niyazı bırakmış mı?.. Var mı böyle bir şey?.. Güyâ erinceye kadarmış, erdikten sonra tamammış. Tamam, artık ben erdim. Öyle saçma şey mi olur!

“—Bu iskâtü'l-amel, yâni ibadet, tâat, amel, a'mâl-i sâlihâ işlemenin insanın boynundan düşeceğini, mecburiyetin kalkacağını söyleyen fırka-i bâtılanın sözüdür. Bâtıl bir sözdür bu...” demiş Cüneyd-i Bağdâdî o lafı söyleyen kimseye.

Güya ma'rifetullah ehli sonunda tam teslim olurlarmış, hiç bir şey yapmazlarmış da, öyle

kavuşurlarmış Allah'a, bir mertebesi de oymuş. Öyle şey olur mu? Öyle şey olmaz!

(Ve hâzihî indî azîmetün) “Bu söz benim nazarımda çok büyük bir günahdır, çok tehlikeli bir sözdür.” Gerçekten öyle tabii, elbette öyle...

(Ve'llezîyasrikuveyeznîahsenühâlenmine'llezî yekülü hâzâ) “Bu kanaatte olandan, hırsızlık yapan, zina işleyen adam daha iyi durumdadır. Bu daha fena durumdadır. İbadet yok, taat yok diyen adam, daha fena durumdadır.

(Ve inne'l-àrifîne bi'llâh) Çünkü hakîkaten ma'rifetullah ehli olan, àrif-i billâh olan mübarek insanlar, (ehazü'l-a'mâle ani'llâh) bu ibadetleri, taatleri Allah'tan aldılar, Allah'ın emri olarak aldılar bunu.”

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

(طه: ١٤)

(Ekımı's-salâte li-zikrî) “Benim zikrim için namaz kıl!” (Tâhâ, 20/14) buyuruyor Allah Kur'an-ı Kerim'de. Allah emrediyor.

“Allah'tan aldılar bu ibadetleri, (ve ileyhi raceù fîhâ) ve bu ibadetleri işleye işleye, Allah'a döndüler. Allah'tan aldılar, Allah'ın emirlerini tutarak vardılar menzil-i maksûdlarına...”

(Ve lev bakîtü elfe àmin) “Bin yaşasam, şu dünyada bin yıl kalacak olsam, (lem unkıs min a'mâli'l-birri zerreten) iyiliklerden bir zerreyi noksan yapmam! Bir tanesini

eksiltmem. Yâni, bin yıl yaşasam ermiş bir kimse olarak, çok yaşadım, erdim artık diye ibadetlerin, hayırların, birr ü takvânın bir zerresini bile terk etmem; yapmağa devam ederim. İhtiyarlasam da, belim iki kat olsa da, ıhlasam da, dizim ağrısa da, omuzum ağrısa da, gözüm görmese de, her ne olursa olsun, bin yıl yaşasam, gene bir zerresini noksan yapmam!”

(İllâ en yuhâle bâ dûnehâ) “Ancak Allah tâkatimi alırsa, Allah imkân vermezse o ayrı...” Tabii insan ne yapsın felç olur, hasta olur, hasta olur, takatten düşer... “Yâni Allah kesmezse, ben yapmağa devam ederim. (Ve innehû le evkedû fî ma’rifetî ve ekvâ fî hâlî) Bu benim marifetullahım için daha kuvvetli durumdur ve halimi daha çok kuvvetlendirecek durumdur.” diyor.

Evet, şimdi kitabı şöyle koyalım, konuşalım:

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadetleri, taatleri bize elbette bir hikmeti olduğu için buyurdu. Hepsinin o kadar güzel hikmetleri var ki, öyle kıymeti var ki, öyle faydası var ki; başka insanlar biz müslümanların ibadetlerindeki güzellikleri görüp imana geliyorlar, görüp müslüman oluyorlar.

Adam Kanadalı, adam Hindi Çin’de diplomatlık, sefirlik yapıyormuş, sefârette hizmet görüyormuş, Kanada sefâretinde. Eh, Hristiyanlığı memleketinden biliyor. Orada da Asya dinlerini görmüş, Budistler var, Brahmanistler var... Hani şu kendisini yakan rahipler, mahipler... Görüyor onları, onların

ibadethanelerine, Budist manastırlarına da gitmiş. Oradaki halkın hıristiyanlıktan başka dinlerini de görmüş, hıristiyanlığı da biliyor. Demek ki, arada müslümanları da görmüş. Müslüman oluyor. Thomas Erving; Erving yazıyor, ör okunur İngilizcede. Örving isimli şahıs. Kendisi söylüyor:

“—Ben İslâm’daki ibadetlerin güzelliğini, hikmetini, faydasını gördüm, hayran kaldığım için müslüman oldum.” diyor.

İbadetler terk edilir mi?..

Orucun nice nice nice faydaları var, saymakla tükenmez. Vücuda faydası var, sıhhate faydası var, kalbe faydası var, takvâya faydası var, ahlâka faydası var...

Haccın nice nice nice faydası var. Hacca gitmenin, gelmenin...

Gusül abdestinin, namaz abdestinin nice nice nice faydaları var. Müslüman tertemiz oluyor, pırıl pırıl oluyor. Namazın nice nice faydaları var. Zekâtın insanlara nice nice faydası var. Verene faydası var, alana faydası var...

İbadetlerin hepsi İslâm’da harika... Bunları niye eksik yapacak insan?.. Allah niçin emretmiş? Faydalı olduğu için. Faydası var. Yapıldığı zaman hayır hasıl olacak, fayda hasıl olacak; yapar, yapacak. Hem de severek yapacak.

Peygamber SAS Efendimiz’e biliyorsunuz Mekkeliler:

عَشِقَ مُحَمَّدٍ رَبِّهِ

(Aşık muhammedin rabbehû) dediler. “Muhammed Rabbine aşık olmuş, mecnun olmuş, dağlara çıkıyor, mağaralarda ibadet ediyor.” dediler. O ibadeti hakikaten sevmeyen yapar mı? Zorlasan yapmaz. Dağın başına çıkıp da tenhalarda günlerce ibadet eder mi?.. Etmez.

Hıra Dağı’na çıkacak, mağarada günlerce kalacak, orada tek başına ibadet edecek... Bu nereden olur?.. Aşktan olur, muhabbetten olur, sevgiden olur, ibadeti sevmekten olur.

Peygamber Efendimiz’in dünyada en sevdiği işlerden birisi namazdır.

“—E bizim oğlan namaz kılmayı sevmiyor Hocam!”

İmanı zayıf... Sen çocuğuna imanı iyi öğretememişsin, aşılaramamışsın. Çocuğa kalem aşısı yapar gibi aşı yapacaktın, aşının canlı olup, tutup, filizlenip dal olduğu gibi, çocuğunda da iman dallanıp budaklanacaktı, çiçek açacaktı, meyva verecekti.

Sen çocuğunu iyi müslüman yetiştirmedin, çocuk zorla namaz kılıyor. Döversen namaz kılıyor, dövmezsen kılmıyor. Çocuğu öyle yetiştirecektin ki, tek başına arkadaşlarıyla Antalya’ya gezmeğe göndersen bile, bir vakit namazını kaçırmayacaktı çocuk. Öyle yetiştirecektin.

“—Yok, ben Allah’tan korkarım, ben namazı kılacağım! Çekilin kenara, abdest alacağım!” diyecek, arkadaşlarının arasında ‘Allahu ekber!’ deyip namaza duracaktı.

Kızını öyle yetiştirecektin ki, “Kızım haydi aç saçını, ziyanı yok!” dese birisi veya sen desen:

“—Hayır! Allah’ın emri örtünmek, ben örtüneceğim.”

“—Kızım hava çok sıcak, çıkart mantonu...”

“—Hayır! Allah’ın emri örtünmek, ben örtüneceğim.” diyecekti. Çocuğa iman böyle aşılır.

Çocuğa iman aşılınmıyor. Neden?.. Bahsi geçmiyor ki yanında! İlkokuldan ortaokula, ortaokuldan liseye, liseden üniversiteye, üniversiteden Amerika’ya, Amerika’dan Türkiye’ye... E çocuk dinden imandan bir şey görmüyor! Ne gusülü biliyor, ne abdesti biliyor... İngilizce’nin âlâsını biliyor, kelime-i tevhidi söylemeye dili dönmüyor, “*Lâ ilâhe illallâh*” diyemiyor! Öğretmedin ki, öğretmeden olur mu?..

Tarlayı ekmedin, ondan sonra yaz mevsiminde buğday biçeceğim diye bakıyorsun. Ekmedin ki buğday biçesin. Buğdayı ekmedin ki! Ekeceksin, bakacaksın, ondan sonra mahsulalacaksın. Çocuğunu karşına alıp da İslâm’ı, imanı öğrettin mi? Ahlâkı, âdâbı öğrettin mi? Kur’an’ı, sünneti öğrettin mi?.. Geçti mi bunların bahsi?..

“—Geçti Hocam.” Ne zaman geçti?

“—Günde iki dakika...”

E günde sekiz saat okula gidiyor bu çocuk. Sabah 9’dan 12’ye kadar, bilmem kaçtan bilmem kaç kadar. Şu kadar saat televizyon dinliyor bu

çocuk, görüyor, seyrediyor. Hep gayr-ı İslâmî bilgiler gözüne, kulağına, kafasına doluyor. İnsanın aklı, hafızası, gönlü bir havuz gibidir, o havuza sular gelir, birikir. Bu gönle biriken sular insanın bilgisi.

Nereden gelir bu bilgiler?.. Gözden gelir, kulaktan gelir, dokunma duygusundan gelir filan... Çeşitli yerlerden gelir bu bilgiler, o havuzda birikir. İyi bilgiler gelirse havuzda güzel bilgiler birikir, adam ma'rifetullah ehli, arif bir kimse oldu derler. Çünkü güzel şeyler söyler. Eğer bu havuzun bir yerinden pis su gelirse bunun içine; havuzun suyunu pisletir, temizliği kalmaz, içilmez, kullanılmaz. Havuza lağım suyu karıştı denilir, ilaçlamak da fayda etmez.

Onun için, sen çocuğuna İslâm'ı öğrettin mi, sen karına İslâm'ı öğrettin mi?.. Bırak karını çocuğunu sen kendin İslâm'ı okudun mu, Kur'an'ı okudun mu?.. Şöyle büyük âlimlerin, mübarek âlimlerin, evliyâullahın kitaplarını okudun mu?..

“—Okudum..”

Kaç saat okudun?.. Ömründe kaç yaprak okudun?.. Kaç gün okudun?.. Kaç yıl dinî tahsil yaptın?..

Dünyevî tahsili yıllarca yapıyoruz da, dinî tahsilden ne yaptın? Kur'an-ı Kerim'den ne kadar biliyorsun?.. Kaç sure ezberledin, hangisinin mânâsını biliyorsun?.. Hadi bakalım kapıyı kapattık, kağıt kalem verdik,. Yazın bakalım, *Sübhàna'llàh ne demek?.. Yazın bakalım!..*

Kaç tanesi imtihanı bilecek; Sübhàna'llàh ne demek?.. Hadi bakalım! Hadi bakalım namaz sûrelerinin mânâsını kaç tane babayiğit verecek?.. E bu bilgi olmadıktan sonra o çocuk nasıl yetişecek?.. Yetişmiyor, İslâm'ı bilmiyor, ibadetleri sevmiyor, yapmıyor.

Zaten şeytan, Allah'ın sevdiği işleri yaptırmamak için çalışıyor, nefsi de günah işlettirmek için çalışıyor, eh ibadetleri de öğrenmeyince yapmıyor. O zaman ibadeti sevmiyor.

Namaz... Amâan ne kadar zor. Abdest... Eyvâh gideceğim, soyunacağım, ceketini çıkartacağım, kollarını sıvıyacağım, çorabını çıkartacağım, elimi yıkayacağım, ayağımı yıkayacağım... E ne olur?.. Elalem sabahleyin ırgat gibi iki saat üç saat buralarından ter böyle boşanarak koşuyor... Ben şimdi seyahatten geliyorum, Edremit Ören'de bir arkadaşına uğradık, hastası vardı, ziyaret ettik. Sabah namazından çıktık camiden. Sokakta birisi —hem de yokuş yukarı— şortunu giymiş koşuyor...

Niye koşuyor bu?.. Para mı veriyorlar buna?.. Hayır. Fakir mi? Hayır. Cahil mi? Hayır. Biraz böyle bir şey var mı?.. Hayır... E niye koşuyor?..

Öğretmişler buna:

“—İnsan koşarsa yorulmuş ama vücudu sıhhat kazanırmış, dinç olurmuş. Yorulmuş ama faydalıymış.”

Onun için yapıyor. Bak, o yorgunluk olan şeyi, para olmadığı halde, ter dökerek yapıyor; sen sevap olan şeyi, Allah'ın emrini yapmıyorsun. Abdest almak fena mı?..

Ne kadar güzel. Namaz kılmak fena mı?.. Ne kadar huzurlu. Kur'an okumak fena mı?.. Bir mânâsını bilsen ne kadar ağlarsın, gözünden inci gibi yaşlar akar, ırmak gibi çağlar akar.

Arapça öğrenmemişsin, Kur'an okumamışsın, işin zevkine varamamışsın, zevkini bilenlerin meclisine devam etmemişsin, öğrenmemişsin, duymamışsın, sen bilmiyorsun, çocuğun bilmiyor... Tabii o zaman ibadeti sevmez. Namazdan kaçır, cumadan kaçır, tesettürden kaçır, Kur'an'dan kaçır, şeriattan kaçır, İslâm'dan kaçır...

Bu milletin büyük bir kısmı, şeriatı düşman sanıyor. Şeriat... Şeriat ne? Allah'ın emirlerinin, yasaklarının hepsine birden, mAllah'ın kanunlarına şeriat derler.

“—Ben şeriata karşıyım!”

Tüh, yazıklar olsun sana!.. Sen Allah'tan utanmaz mısın, korkmaz mısın, ahiretini mahvetmekten tüylerin ürpermiyor mu, Allah'a mı karşı geliyorsun sen?..

“—Şeriata karşıyım!”

Ne demek? “Allah'a karşıyım!” demek. “Allah'ın emirlerine, kanunlarına, buyruklarına ben karşıyım!” demek. Sen kimsin yâ! Allah'ın yarattığı bir aciz mahlûksun sen. Allah'a nasıl karşı gelirsin?..

İçki içmeyin demiş, içiyor. Bak karşı geliyor, doğru. Zina etmeyin demiş, zina yapıyor. Bak, doğru, karşı geliyor. Hem de istemiyor.

Sen diyorsun ki yasak olsun bu işler... Hayır, yasak olmasın diyor. Doğru. O doğru ama sana ne oluyor? Sen müslümanım demiyor musun?.. “El-hamdü lillah ben müslümanım.” demiyor musun? Sana ne oluyor?.. Elbette İngiliz şeriata karşı olacak. Elbette Rum şeriata karşı olacak. Elbette Sırp şeriata, Kur’an’a, İslâm’a karşı olacak. Elbette Rus karşı olacak...

Bazıları... Gene akli başında olanları imana gelebiliyor.

Peki sen müslüman oğlu müslüman, sana ne oluyor yâ?.. Sen onlara niye uyuyorsun?.. Sen kâfir misin, müşrik misin, Sırp mısın, Rus musun, İngiliz misin, Amerikalı mısın?.. Sen Kur’an’a nasıl düşman olursun, sen Allah’a nasıl düşman olursun?.. Onlar Allah’ı bilmiyorlar, ondan düşman.

Neden?.. Allah diye onlara putu gösteriyorlar:

“—İşte bu senin Allah’ın, geç karşısına, tapın!” diyorlar. Adam diyor ki:

“—Olmaz böyle şey!”

Tabii Allah’ı bilmiyor. Hazret-i İsa’nın kollarından, bacaklarından çivilenmiş cesedini, çarmıha gerilmiş, ölmüş güya... Aslı esası yok! Onun heykeli karşısında ona tapınıyorlar.

Ölüye niye tapınıyorsun ya! Hangi peygamber bana tapının demiş?.. Hiç birisi dememiş. Hazret-i İsa demiş mi? Hayır! mDememiş. Onlar İslâm’ı bilmediği için, imanı bilmediği için, onlara doğru şey söylenmediği için, o karşı gelebilir. Yok ben bu haça tapmam diyebilir,

haklı. Haksız da değil. Haça niye tapsın?.. “Yeri göğü yaratan Allah’a tapayım!” diyor. Doğru.

“Kâinâtın ulu mimarı” diyor masonlar bile. Bak kilisenin karşısında mason ne diyor: Kâinâtın ulu mimarı. Bak Rabbü’l- âlemîn gibi, yâni hiç olmazsa güzel bir söz söylüyor. Ötekisinden biraz daha iyi. Onlar kendi dünyalarında birbirleriyle kavga ederler, çünkü yanlış yoldalar. Ama sen hak yoldasın! Sen *Lâ ilâhe illallâh diyen bir ecdâdın evladısın, bir dinin mensubusun! Sana ne oluyor?..*

Hasılı, bırakalım şu veya bu sebepten, bazı insanlar kâfirliğinden, müşrikliğinden, nefsin esiri olduğundan, şeytanın esiri olduğundan İslâm’ın kıymetini bilmiyor, ibadetleri yapmağa üşeniyor. Namaz kılmak zor geliyor, oruç tutmak zor geliyor, kaytarıyor, kıvırttırıyor, kaçırıttırıyor.

Hacca git! Gitmez. Umreye git! Gitmez. Namaz kıl! Gelmez.

Cumaya gel! Gelmez. Oruç tut!

“—Yok, doktor müsaade etmiyor.”

Doktor sigara içmene de müsaade etmiyor, niye içiyorsun?.. İçki içmene de müsaade etmiyor, onu içiyorsun değil mi?.. Ama burada aman belki midesinde ülser var bilmem ne filan... Oruç tutmasın demiş bir kendini bilmez bir kimse, hadi onu bahane ediyor.

Hasılı, bazıları ibadetleri yapamıyor. Yapamıyor ama Allah’ın emrini tutmuyor. Ondan bazıları da bu işe bir kılıf uydurmak için diyorlar ki: Efendim insan evliya oldu mu... İbadetleri

neden yapıyordu? Evliya olmak için. Evliya oldu mu bırakırmış. Öyle şey yok! Evliya oldu mu ibadeti daha çok sever, daha çok yapar.

Peygamber Efendimiz sabahlara kadar uyumazdı, ibadet ederdi. Doğru değil mi, duymadınız mı?.. Neden? İbadetin tadını aldığı, ibadeti sevdiği için. Peygamber Efendimiz'in ayakta durmaktan ayakları ağrırdı da, Hazret-i Aişe Vâlidemiz ayaklarını oğuştururdu kan gelsin, ağrısı biraz geçsin diye. Ayaklarını oğuştururken bir taraftan sıvazlarken bir taraftan şöyle derdi:

“—Annem babam sana fedâ olsun ey Allah'ın Rasûlü! Niye bu kadar kendini üzüyorsun, Allah seni zaten sevmiyor mu?.. Allah senin bütün günahlarını bağışlamamış mı?.. Allah sana şu yüksek makamları vermemiş mi?.. Seni seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn, geçmişlerin geleceklerin efendisi kılmamış mı?.. Niye bu kadar çok kendini zahmete sokuyorsun?..” derdi.

Peygamber Efendimiz de Hazret-i Aişe Vâlidemiz'e cevap verirdi:

“—Madem bana bu kadar nimetleri vermiş Rabbim, niye çok şükretmeyeyim ben ona?.. Niye çok şükreden bir kul olmayayım?..”

Şükründen yapıyor, sevgisinden yapıyor. İçi Allah'a hamd ü senâ, şükür dolu olduğundan seve seve yapıyor. Zorla olmaz. Mecbur edince, zorla kimse yapmaz. İçinden yapıyor.

Şimdi birisi de kalkmış Cüneyd'e akıl satıyor:

“—İnsan evliya olmağa yaklaştı mı, artık ibadetleri yapmaz.”

“—Zina eden, hırsızlık yapandan daha fenadır bunun durumu.

Öyle şey olur mu?.. İbadetleri yapmamak olur mu?.. Bin yıl yaşasam, ibadetlerden bir tanesini ihmal etmezdim.” diyor.

Bu sözlerden bizim çıkaracağımız ders nedir?.. Tasavvufun hakiki büyükleri, hakiki âlimler tasavvufu nasıl yaşamışlar görün! Namazla, ibadetle, takvâ ile nasıl gece gündüz meşgul olmuşlar...

*Gündüz olalım sàim,
Gece olalım kàim.*

Yâni gündüz oruç tutalım, gece ibadet edelim diyerek öyle çalışmışlar. “Böyle yapmak benim marifetullahımı daha kuvvetlendirir, halimi daha kuvvetlendirir.” diyor Cüneyd-i Bağdâdî.

Bu önemli bir noktadır. Çünkü bazı insanlar var. Buradan bir misal vereyim. Türkiye’den, İstanbul’dan, Kadıköy yakasından bir misal vereyim size. Bizim arkadaşlardan birisinin başından geçmiş bir hadise. Bunu birkaç defa anlattım ama, mühim olduğu için gene anlatmak gerekiyor, duymayanlar vardır:

Bizim bu arkadaşımızın iş yeri olan handa, bir tezgâhtar varmış başka bir dükkânda. Bu tezgâhtar sakallıymış, cübbeliymiş, namazlıymış, iyi bir, çalışkan bir kimseymiş, gayretliymiş. Başka dükkânlardaki arkadaşlarını da, tezgâhtarları da toparlayıp;

“—Hadi ikindi namazına gidelim!.. Hadi öğle namazına gidelim!” diye camiye götürüyormuş.

Aaa, sonradan bir değişmiş bu çocuk, delikanlı. Sakalı kesmiş, cübbeyi çıkartmış, sarığı atmış, namazı bırakmış... Bunlar da şaşırılmışlar tabii; ne oldu, ne kaldı filan... Sormuşlar niye böyle oldun?..

“—İşte ben büyük bir zâtla tanıştım da...” filan...

Anlaşılan bir yere intisap etmiş, ondan sonra bozulmuş. Bir zaman geçmiş, bu bizim tüccar arkadaşımıza gelmiş, demiş ki:

“—Bu akşam benim efendim, benim şeyhim Üsküdar Salacak'ta bir evde toplanacak, — şu Kızkulesi'nin karşısındaki semt— buyurun toplantımıza siz de gelin!” demiş.

“—Olur, gelirim.” demiş bizim hacı efendi.

Gitmiş o şahıs. Bizim hacı efendinin yanındaki tezgâhtarı demiş ki:

“—Ağabey! Oraya gitme! Ben o adamın iyi olduğunu sanmıyorum. Çünkü bizim arkadaşın sakalını kestirdi, namazı bıraktırttı, saptırttı yoldan... Günahkâr bir yola düşürdü, iyi bir insan değil. Sen onun toplantısına gitme!” demiş.

Bizim hacı da demiş ki:

“—Ben onu biliyorum ama bu, adamı merak ettiğim için bir gideceğim, göreceğim. Kimmiş bu adam yâ?..”

Hakikaten bir-iki arkadaşını daha almış, verilen adrese gitmiş akşam... Tam Salacak iskelesine, Harem'e vardıkları zaman orada akşam ezanı okunmuş. Ev de yakın. Eve mi gitsinler, namaza mı gitsinler?..

Aslında namaza gitmek lâzım. Çünkü Allah çağırıyor.

(Hayye ale's-salâh!) "Haydin namaza gelin!" demek. Allah müezzin vasıtasıyla herkesi davet ediyor, davet çıkarıyor. (Hayye ale's-salâh!) Arapça bilersen, ne demek (Hayye ale's-salâh!) "Haydin namaz gelin!" demek. Bağıyor minareden. Gitmeyen ne yapmış oluyor?.. Allah'ın davetine gitmemiş oluyor. Allah çağırıyor da (Hayye ale's-salâh!) "Namaza gelin!" (Hayye ale'l-felâh!) "Kurtulacaksınız, kurtuluşa gelin!" diye Allah müezzinlere seslendiriyor. Duyan adam da gitmezse, ne yapmış oluyor? Allah'ın davetine gitmemiş oluyor. Allah davet ediyor, o da Allah'ın davetine gitmemiş oluyor.

Şimdi bunlar şöyle düşünmüşler: "Camiye gideriz ama 8-10 kişi namaz kılacak camide, mahalle camisi... En iyisi eve gidelim, ev kalabalıktır, orada kocaman cemaat olur, onlarla beraber namaz kılabiliriz."

Gene burada bir saptama yapayım, –parantez demeyeceğim, parantez dışarıdan gelme– kavis açayım: Evde kılınan namaz, ne kadar kalabalık olursa olsun camide kılınan namazın yerini tutmaz! Neden?.. Cami Allah'ın evidir. Camide imam var, müezzin var, oraya gitmesi lâzım!

"–Efendim işte evde kılıveriyorum, çoluk çocuğuma imamlık yapıyorum..."

Oradaki sevap camideki sevabı tutmaz. Erkek, camiye gelecek!

Neyse, bunlar eve gitmişler. Ezan okunmuş, camiye gitmemişler, kapıyı çalmışlar, eve gitmişler. İçerisi kalabalık, tıklım tıklım kalabalık... Çünkü millet tasavvufu seviyor. Bizim halkımız evliyâullahı seviyor. Onların hayatlarını okumuş. Yunus Emre'yi seviyor, Mevlânâ'yı seviyor, Hacı Bektâş-ı Velî'yi seviyor, Hacı Bayrâm-ı Velî'yi seviyor... Seviyor da seviyor...

Tamam, kalabalık. Birisi de çıkmış, konuşuyor oradan. Eh, konuşuyor. Herkesin dili var, konuşur. Mühim olan söylediği sözün nereye vardığı. Herkes konuşur ama neyi konuşuyor, sözü nereye götürüyor?.. Herkes konuşur. Konuşmak sorumluluktur. Konuşan ağzından sözü söyledi mi, sözünün esiri olur. Neden?..

Sözü iyiye ona fayda getirir, kötüye zarar getirir; hem dünyada, hem ahirette...

Konuşuyor birisi, konuşuyor. Tamam, oturmuşlar, bunlar da dinliyorlar filan... Saate bakmışlar, bakmışlar aradan on dakika geçmiş, yirmi dakika geçmiş, yarım saat geçmiş... Konuşuyor adam. İyi ama akşam namazının da vakti geçiyor. Ne olacak şimdi?.. Saate bakmışlar, dayanamamışlar:

“—Yahu, ezan okunurken içeriye girdik biz, siz namazı kılmadınız, biz de kılmadık. Ne zaman kılacağız namazı? Vakit daralıyor.” demişler.

Konuşan adam şöyle bakmış, sinirlenmiş bunlara... Yâ, nereden getirdiniz bu acemî çaylakları der gibi, şöyle bir kızgın bakmış. Bunlar aldırmamışlar tabii.

“—Yâ, az kaldı vakit, abdest de alacağız biz.”
Ev sahibine demiş ki:

“—Haydi şunlara abdest alacakları yerleri göster!”

Bunlar gitmişler, abdest almışlar. O sakalı bıyığı kesen, namazı bırakan tezgâhtar da, utanmış, onlarla beraber abdest almış orada artık. Sonra gelmişler, namaz kılacaklar.

“—Ne yaptınız?” demiş konuşan adam, konuşan herif!

Bilerek söylüyorum, herif demek hakaret ama, bilerek söylüyorum, kasten. Herif demiş ki:

“—Ne yaptınız?..”

“—Islandık...”

E abdest almak ıslanmak mı?.. İnsan suya gider ıslanır, düşer ıslanır, denize düşer ıslanır, yağmur yağar ıslanır... Abdest almış olur mu? Olmaz. Abdest almak ibadet... Eüzü besmele çekilir, dualarıyla el, yüz, ayaklar niyet ile yıkanır; insanın günahları dökülür, ibadete hazırlanır. Abdest almak ıslanmak mı?..

“—Ne yaptınız?”

“—Islandık.”

Demiş ki:

“—Yâhu oğlum, evlâdım!” O herif söylüyor. “Evlâdım, ben sana suyla çok oynama demedim mi? İnsan topraktan yaratılmıştır, suyla çok oynayınca çamur olur.”

İyi ama, insan topraktan yaratılmış ama, şimdi toprak değil ki. Allah, bak ne kudreti var, o topraktan nasıl etler, kemikler yapmış. Kudretine bak Mevlâ'nın. Şimdi toprak mı bu, toprakla bir mi bu dangalak! Dangalak herif, bu toprak mı şimdi!.. Bu şimdi insan... Mahlûkatın eşrefi olan insan oldu bu. Kara topraktan yaratıldı, melekler kadar kıymetli insan oldu. İnsan topraktan yaratılmış, suyla oynarsa çamur olurmuş. Lafa bak! Dalga geçiyor. Aklı sıra alay ediyor.

Demiş ki o herif:

“—Haydi haydi kılın namazı... Biz burada ne konulardan bahsediyoruz, ne yüksek konulardan bahsediyoruz, siz namazdan bahsediyorsunuz. Sohbet geçerse bir daha bunun telafisi mümkün değil.

Namazın kazası var ama, sohbetin kazası yok!” demiş.

Bu da yalan! Bu da şeytanca bir yalandır. Namazın kazaya bırakılması büyük günahdır. Namaz vaktinde kılınacak. Hatta evvel vaktinde kılınacak. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki: “Namazı evvel vaktinde kılın! Ta son vaktine kadar bırakıp bırakıp da, güneşin sığır yağı gibi sarardığı zamanda ikinci namazı kılmayın!” diyor Peygamber Efendimiz, “Geciktirmeyin!” diyor.

Evvel vaktinde kılacaksınız. Namaz mü'minin mi'râcıdır, namaz çık kıymetlidir.

Demiş:

“—Haydi haydi!.. Biz burada sohbet ediyoruz, ne kıymetli sözler söylüyoruz, siz namazdan bahsediyorsunuz. Namazın kazası var, sohbetin kazası yok!”

Bre insafsız, dinsiz imansız! Sen de lafını sohbetini kes, namaz kıl, Allah’ın emrini tut da, sohbetini ondan sonra devam ettir de, sohbetin sohbet olsun. Sohbetin şeytanlık olmasın. Sohbetin kazası yokmuş... Böyle sohbet senin başına çalınınsın, senin kafan kırılınsın! A boynu devrilesice!.. Öyle şey mi olur? “Sohbetin kazası yok!” O şeytanın işi... Şeytan namazı kılddırmamak için sohbeti tatlı göstertir.

Kahvede de tatlı olur sohbet... Televizyon seyri de güzel olur. Şu televizyonu sonuna kadar bir seyredelim, namazı kılarım. Ayy bitmedi yâhu, hay Allah biraz daha uzadı...

Bakarsın, yatsı ezanı okunuyor. Ne oldu? Şeytan namazı kaçtırttırdı sana. Film tatlı derken, maç tatlı derken... Eyvâh Fenerbahçe golü kaçırdı, kaleci şöyle tuttu, ötekisi auta attı, ötekisi şunu tuttu derken, sana da şeytan namazı kılddırmamayı unutturuyor. Seni de günaha düşürüp, ofsayta düşürüp mağlup ediyor işte... Şeytan insanı ibadetlerden alıkoymak ister.

“—Hadi hadi siz kılın namazı, ben bundan 25 sene önce bir namaz kılmıştım...”

Eee... Ondan sonraki 25 sene ne yaptın?.. Kılmamış. Bak namazsıza, bak beynamaza, bak bînamaza!.. Bir de övünecek şeymiş gibi günahını söylüyor, 25 yıldır namaz kılmadığını söylüyor.

[Miyân-ı güft ü gûda bed-meniş ihâm eder kubhün;]

Şecaat arz ederken merd-i kıptî, sirkatin söyler

Râgıb Paşa'nın beyti bu, meşhur, darb-ı mesel olmuş. Ne demek?..

[Dedikodu sırasında kötü insanlar ortaya çıkarır kabahatlerini...] Çingene delikanlısı öğünmek istediği zaman, yaptığı hırsızlıkları anlatır; “Şöyle astım, böyle kestim, şöyle aldattım, böyle dolandırdım, şöyle hırsızlık yaptım.” diye onu anlatır. O öğünülecek bir şey değil ama, ne yapsın mesleği o...

Bu adam da güya laf söyleyecek, 25 yıl namaz kılmadığını söylüyor. Bunlar neyi gösteriyor?..

20. Yüzyıl'da bile, ilmin irfânın bu kadar kolaylaştığı asrımızda, günümüzde bile, İslâm'ın emirleri gün gibi ortada olduğu halde, Kur'an-ı Kerim'in şu kadar tercümesi, bu kadar tefsiri olduğu halde; Diyânet'in şu kadar imamı, bu kadar müftüsü, bu kadar vâizi, bu kadar vaazı olduğu halde, radyolarda, televizyonlarda, camilerde bu kadar konuşma olduğu halde; dinin özünün, aslının çok güzel anlaşılması gereken zamanda bile, namazın kıymetini bilmeyen herifler var. Namazı kılmayı hoş görmeyen şeytanın evliyası var. Evliyâü'ş-şeytan...

Rahmân'ın evliyâsı var, şeytanın evliyâsı var. Evliyâü'ş-şeytan ne demek?.. Şeytanın dostları demek. Evliyâ dost demek. Evliyâü'r-Rahmân ne demek? Rahmân'ın dostları, Allah'ın dostları demek. Rahmân'ın da dostları var, evliyâsı var;

şeytanın da evliyâsı var...

وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لِيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ

(الأنعام: ١٢١)

(Ve inne'ş-şeyâtine leyûhûne ilâ evliyâihim)
“Şeytanlar da kendi dostlarına, yâni şeytanın dostlarına vahyederler. Günahları yaptırmak için insanlardan dostlarına, onlar da fıs fıs bir şeyler söylerler, onlar da karıştırsın bir şeyler diye.” (En'am, 6/121)

Demek ki; 20. Yüzyıl'da da namazı kılmayan, namaz kılmayı hamlık sanan herifler var mıymış?.. Varmış. İşte bu hacı efendinin başından geçen maceradan anlaşılıyor.

Demek ki, Cüneyd-i Bağdâdî Efendimiz'in zamanında da varmış. Her devirde var. Neden?.. Allah'ın hikmeti kardeşim, Allah'ın hikmeti. Allah, Peygamber Efendimiz'in devrinde bile Ebû Cehil'i karşısında yaşatmış. Neden?.. Küfür belli olsun, iman belli olsun, imtihan tamam olsun diye. Gözünü açacaksın, aklını kullanacaksın, elini vicdanına koyacaksın, hakkı bulacaksın. Bulursan sevap kazanırsın; bulamazsan hapı yutarsın, imtihanı kazanamazsın.

“—Kaç yüz bin kişi girdi üniversite giriş imtihanına?..”

“—Dokuz yüz küsür bin insan girdi.”

“—Kaç tanesi kazanacak?”

“—Şu kadarı...”

“—Gerisi ne olacak?..”

“—Kazanamayacak, giremeyecek fakültelere...”

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ

(يوسف: ١٠٣)

(Ve mâ ekserü'n-nâsi ve lev haraste bi-mü'minîn.) “Ey Rasûlüm, ey Muhammed-i Mustafâ'm, ey benim Habîbim! Tasalanma, telaşlanma, bu işin usulü böyle işte... Ne yapalım, insanların çoğu, sen ne kadar arzu etsen, çırpınsan, uğraşsan da inanmayacaklar.” (Yusuf, 12/ 103) Ekseriyeti yanlış yola gidecek.

Öküze tapıyor... Öküze tapılır mı? Tapılır mı söyleyin Allah aşkına. Öküze tapılır mı, bir mantığı var mı?.. Nesine tapacaksın zavallı hayvanın?.. Derisini kösele yapıyoruz, çanta yapıyoruz; etini yiyoruz, kıyma yapıyoruz, çiğköfte yapıyoruz yağsız tarafından... Pastırma yapıyor Kayserili kardeşlerim. Bunun neresine tapacaksın boynuzuna mı, tırnağına mı, kemiğine mi, nesine tapacaksın?..

Hindistan'ın nüfusu ne kadar?.. 700 Milyon, 800 Milyon, 900 Milyon... Herhalde milyara yanaşiyor. Öküze tapıyor bir kısmı.

“—E Amerikalılar neye tapıyor Hocam; bunlar çok ileri uzaya gidiyor. Avrupalılar, Amerikalılar neye tapıyor?”

Onlar da haça tapıyor, puta tapıyor, onlarda yanlış. Bak ne kadar yanlış şeylere tapıyorlar.

Onun için aklını kullanacaksın. Kullanırsan, cennete girersin. Allah'ın rızasını kazanırsan, Allah'ın sevgili kulu olursan, cennete girersin. Aklını kullanmazsan, öküze taparsan, haça

taparsan, nereye gider onu yapan?.. Cehenneme gidecek. Bu kadar kolay...

Bak ne demiş:

“—İnsan evliya oldu mu, birr ü takvâsından dolayı ibadetleri terk eder.”

Öyle şey olur mu? Peygamber Efendimiz terk etmiş mi?.. Peygamber Efendimiz halsiz kaldığı zaman bile Ebû Bekr-i Sıddîk bir koluna girip, Hazret-i Ali Efendimiz yardım edip, falanca yardım edip, camiye böyle hasta hasta gelmedi mi?..

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz’e: “Sen namazı kıldır!” demedi mi kendisi namaz kıldıramayınca? Dedi.

Peygamber Efendimiz en son anına kadar, “Su getirin abdest alacağım!” diye namazını kılmadı mı? Kıldı. Kim çıkartıyor bu ibadetleri terk eder evliyâ olan diye?..

“—Ben evliyâ oldum, ibadete lüzum yok.”

İbadet ölüme kadar lüzumlu, ölüme kadar devam. En son güne kadar, “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühü ve rasûlühü*” deyip, *ruhumuzu teslim edinceye kadar ibadet edeceğiz.*

Neden?.. İbadet güzel. İbadet güzel de ondan. Namaz güzel, namaz gözümün bebeği, gözümün nuru, gönlümün sürûru, ciğerimin köşesi namaz. Namaz güzel!

Oruç daha güzel, i’tikâf daha da güzel, hac daha da güzel, cihad daha da güzel!.. Allah yolunda cihad etmek, şehid olmak en güzeli... Bunlar güzel şeyler anlayana. Anlamaz!.. Anlamazsa;

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ

(يوسف: ١٠٣)

(*Ve mâ ekserü'n-nâsi ve lev haraste bi-mü'minîn*) [*Sen ne kadar üstüne düşsen de, insanların çoğu iman edecek değillerdir.*] (Yûsuf, 12/103)

İnsanların çoğu anlamaz. Ne yapalım mü'min olmayacaklar.

Anlayan kurtulacak, anlayamayan kurtulamayacak. İmtihanı kazanan üniversiteye girecek, kazanamayan bir dahaki seneye kalacak.

İbadetler çok mühim. Abdestli gezeceksiniz, namazları camide kılmağa çalışacaksınız. İbadetleri severek yapacaksınız, Allah'ın sizi gördüğünü bilerek yapacaksınız. Allah'ı görüyormuş gibi yapacaksınız.

Ne dedi Mısırlı imam:

“—Yönünüzü kibleye dönün, gönlünüzü de Allah'a döndürün!” dedi Kahire'de.

Namaza duruyorsun, yönünü Kâbe'ye çeviriyorsun... Yönünü Kâbe'ye döndürüyorsun, kalbini nereye döndüreceksin?.. Mevlâ'ya!.. Cenâb-ı Mevlâ'ya döndüreceksin, Allah'ın huzurunda olduğunu bileceksin, el pençe divân duracaksın, ayaklarının ucuna bakacaksın utancından. Cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn'in huzurundasın. Heybete bak, manzaranın güzelliğine bak, işin derinliğine bak, ehemmiyetine bak!.. İnsan uçar sevincinden yâ...

“–Hocam!”

“–Buyur...”

“–Geçen gün bana –hayırdır inşâallah– reis-i cumhur Süleyman Demirel, kadillak arabayla bir adam göndermiş, kocaman bir zarf içinde, ‘Gel şu benim Çankaya’daki köşküme buyur, biraz beraberce çay kahve içelim!’ demiş. Ben de kalktım gittim hocam, işte çayı kahveyi içtik, döndük.”

Böyle bir şey olur mu?.. Atıyorum yâni, uyduruyorum şimdi. Böyle bir şey olur mu birinize, böyle bir şey geldi mi hiç böyle bir haber, böyle bir davet?.. Nerdeee... Kolay mı?.. Öyle herkesi çağırırlar mı Çankaya’daki köşke?.. Çağdırmazlar.

Allah CC çağırıyor yâ! Allah, divanına çağırıyor, huzuruna çağırıyor. “Ey kulum gel benim huzuruma!” diyor. Sen de “*Allâhu ekber!*” diyorsun, *Allah’ın huzurunda duruyorsun. Allah’ın huzurunda öyle durulur. Öyle duruyorsun. Yâni asker olsan şöyle duracaksın, ama Allah’ın huzurunda böyle durulur... El pençe divan duruyorsun, boynunu büküyorsun, Sübhâneke okuyorsun, hamd okuyorsun. Öyle derin mânâsı var ki...*

Ondan sonra çık dışarıya öğün:

“–*Kâinâtı yaratan, alemlerin Rabbi Allah beni divanına çağırıldı, ben de gittim, divanına durdum!*”

Öğün öğünebildiğin kadar. Ne devlet, ne nimet, ne saadet!

Mi'rac...

Mü'minin mi'racı namaz yâ, sen bu namazı nasıl kılmazsın! Sen bu davete nasıl kulak tıkarsın, nasıl sırt çevirirsin, olur mu?.. Abdestli gezeceksin, aman Rabbim beni çağırınca hemen varayım diye. Çağırmadan gideceksin. Camiye evvel gelmenin sevabı daha fazla...

Abdestli gezeceksin, ibadetini yapacaksın. On bir ayın sultanı Ramazan gelse diye bekleyeceksin. Orucunu aşk ile, şevk ile tutacaksın, teravihe aşk ile, şevk ile gideceksin, Kur'an'ını aşk ile, şevk ile okuyacaksın...

Yâ senin kalbin yok mu? Sen aşk nedir bilmez misin?.. Muhabbet nedir duymadın mı?.. Bu tatlı baldan ağzın hiç tatmadı mı?.. Muhabbet denilen o tatlı baldan sen hiç tatmadın mı, yalamadın mı?.. Hiç bir kaşık almadın mı; kahve kaşığı, çay kaşığı, çorba kaşığı, tencerenin büyük servis kaşığı, kazanın büyük kepçesi... Kimisi kazanlarla muhabbet balına batmış, kimisi muhabbet deryâsına dalmış; aşkullahtan, muhabbetullahtan, gözü başka şey görmüyor.

Yâ senin bu güzel sevgiden hiç mi nasibin yok, hiç mi haberin yok?.. Hiç mi haberin yok senin?..

Neleri seviyorsun?.. Amerikalı artistleri seviyorsun, falancanın bıyığını, falancanın saçını, filancanın tuvaletini, filancanın tavrını, filancanın edâsını, filancanın sadâsını, arabanın şu markasını, kulüplerin filancasını, elbisenin şu çeşidini... Neleri seviyorsun, şu gönlünü nelere bağlıyorsun da, alemlerin Rabbinin sevgisine ulaşamamışsın yâ!..

Şu insanoğlunun gafletine bak!.. Şu insanoğlunun cahilliğine bak!.. Nerelerde oyalanıyor da, asıl sevilecek yeri bulmakta nasıl zorlanıyor.

Yâ rabbi'ğfir ve'rham ve ente erhamü'r-râhimîn...

Allahümme heb lenâ ma'rifeteke ve muhabbeteke ve rıdvâneke'l- ekber...

b. Ârif Kimdir?

سَمِعْتُ أَبَا الْحُسَيْنِ الْفَارِسِيِّ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا
إِسْحَاقَ الدِّينَوْرِيَّ يَقُولُ سُئِلَ الْجُنَيْدُ مِنَ الْعَارِفِ
فَقَالَ مَنْ لَمْ يَأْسِرْهُ لَحْظُهُ وَلَا لَفْظُهُ

TS. 159/11 (Semi'tü ebe'l-hüseyini'l-fârisiyye, yekül) Ebû Hüseyin-i Fârisî'nin şöyle dediğini işittim diyor Ebû Abdurrahmân es-Sülemî. (Semi'tü ebâ ishâke'd-dîneveriyye yekül) O da Ebû İshâk-ı Dîneverî'den şöyle dediğini işitmiş. (Süile'l- cüneyd) Cüneyd-i Bağdâdî'ye soru sormuş birisi.

Çok dikkat edin! Bak, bir söz insanı kurtarır, cennete sokar, uyanmasına vesile olur, evliyâ olmasına vesîle olur; çok dikkat edin!.. Bu kitap öyle bir kitap, hazine bu kitap... Onun için okuyoruz. Futbol oynatsaydık, eğlence olsaydı stadyumlar dolardı. Millet kıymetini bilmiyor. Ne yapalım, Allah'ın nasib etmes..i.

(Süile'l-cüneydü) Cüneyd'e soruldu. (Meni'l-ârif?) Ârif ârif diyorlar, ârif kim?.. "Ârif olan

kimse kim?” Sorun kendi kendinize bakalım, ârif kim?.. Ârif kime derler, sorun bakalım!..

Ârif, kelime mânâsından, lügat mânâsından söyleyelim: Ârif, arafeden ism-i fâil; bilen demek. Arafe bilmek demek, ârif de bilen demek.

Ârif, yâni ma’rifetullaha ârif olan yâni Allah bilgisini bilen, yâni Allah’ı bilip tanıyan demek ârif. “Şimdi ârif kimdir?” diye soruyorlar. Ne demek istiyorlar?.. Yâni hakikî ârifin sıfatları nasıl olur, hakikî ârif nasıl olur diye, onu anlamak istiyorlar. (Meni’l-ârif?) “Ârif kim?”

Kısa bir söz ama, bu söz hepinizi evliyâ yapabilir, aklınızı toplarsanız: (Men lem ye’sirhu lahzuhû ve lâ lafzuhû) Bak, yazın işte bunu! Evliyâ olmak sırrı bu. Ârif kimmiş? “Sözü ve gözü kendisini esir etmemiş insan ârifdir.”

Ne anladınız?.. Sözü bir insanı esir eder mi?.. Gözü, bakışı insanı esir eder mi?.. Eder. Ağzını tutamaz, çenesini kapayamaz, lambur lambur konuşur. Sanki söz söylemenin kararı kendisine ait değil, sanki sözünün esiri; ileri geri konuşur, mâlâyâni konuşur, hatalı konuşur, küfür konuşur, kalp kırıcı konuşur, günahlı konuşur, boş konuşur, gevezelikle konuşur, konuşur da konuşur... Sözünün esiri, dilinin esiri. Sanki dili efendi, kararı o veriyor, sanki bu onun peşinde sürükleniyor.

Halbuki nasıl olması lâzım? Kendisine hâkim olması lâzım! Konuşulacak yerde konuşması lâzım, konuşulmayacak yerde susması lâzım! Yalan yanlış söylememesi lâzım, doğru konuşması lâzım! Ölçerek, biçerek konuşması lâzım, ölçsüz konuşmaması lâzım! Sevap kazanacak sözleri söylemek lâzım, günah

kazandıracak sözlerden kaçınmak lâzım!

Söz çok önemli... Bu iki dudağın arası insana çok günah kazandırır veya çok sevap kazandırır. İnsanları ekseriyetle cehenneme sokan şey şu iki dudağı arasındır; yâni dilidir, konuşmasıdır. İnsanın, insanoğlunun cehenneme neden girdiğini istatistik yapalım. Melekler veya zebânîler dursun, cehenneme bir insan neden giriyor diye sorsun:

“—Ekseriyetle neden giriyorlar cehenneme?”

“—Ne bileyim.”

Sen bilemezsin de, Peygamber SAS Efendimiz söylüyor:¹

أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ
الْخُلُقِ وَ أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ الْأَجْوَفَانِ
الْفَمُّ وَالْفَرْجُ

(حم.خ. فى الأدب، ت. صحیح غریب، ه.ك. حب. هب. عن أبى هريرة)

¹ Tirmizî, Sünen, c.IV, s.363, no:2004; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.442, no:9694; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.II, s.224, no:476; Buhârî, Edebü'l-Müfred, c.I, s.108, no:289, 294; Hâkim, Müstedrek, c.IV, s.360, no:7919; Tayâlisî, Müsned, c.I, s.324, no:2474; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.IV, s.235, no:4914; Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, c.II, s.137, no:1050; Tahâvî, Müşkilü'l-Âsâr, c.IX, s.470, no:3787; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, el-Vera', c.I, s.93, no:135; Abdullah ibn-i Mübârek, Zühd, c.I, s.379, no:1073; Ramhürmüzî, Emsâlü'l-Hadîs, c.I, s.159, no:132; Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl, c.VIII, s.470; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.II, s.60, no:2340; Begavî, Şerhü's-Sünneh, c.VI, s.311; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.141, no:44071; Câmiü'l-Ehadîs, c.V, s.357, no:4283.

RE. 80/3 (Ekseru mâ yüdhilü'n-nâse'l-cennete takva'llâhi ve hüsnü'l-huluk) “İnsanları ekseriyetle cennete sokacak olan şey Allah korkusudur, takvâdır ve güzel huydur.

(Ve ekseru mâ yüdhilü'n-nâse'n-nâr) İnsanları en çok cehenneme sokacak şey de, (el-ecvefân: El-femü, ve'l-fercü) iki dudağı arasında, iki bacağı arasındır.” Yâni, diliyle tenâsül uzvudur. Ekseriyetle cehenneme sokan onlardır. Diliyle günaha girer, cehenneme gider; tenâsül uzvuyla haram işler, günaha girer, cehenneme girer. Ekseriyetle onlardan girer.

Bak ne diyor: Ârif kimdir? “Sözünün ve bakışının esiri olmayan insan...” Bakışına hâkim olacak, harama bakmayacak. Diline hâkim olacak, günah söylemeyecek. Anladınız mı?..

“—Anladık!”

Tabii anlarsın, anlaşılmayacak gibi değil, çok açık. Ama buradaki zorluk anlamakta değil, uygulamakta. Anladın ama uygulayacak mısın? Dışarıya çıkınca uygulayacak mısın?..

Benim dervişim bana falanca yerden mektup yazıyor:

“—Hocam, eliniz öperim, ayağınızı öperim.”

Ayağımı da öpüyor... Tevbe tevbe!.. Öpme! Elimi bile öpme, istemem! Elimi de öpüyor, ayağımı da öpüyor, ayağımın altını da öpüyor, dizimi de öpüyor... Öyleleri var. Elini öperim, ayağınızı öperim, dizini öperim... Yâ öpme, lüzum yok, tamam. Allah sevsin seni. Ben öpülmek filan istemiyorum, sen Allah yolunda yürü, kâfi... Mektup yazıyorlar öyle dervişler. Diyor ki:

“—Hocam, her şey iyi güzel de, yazın ben gözüme sahip olamıyorum. Gözüme hakim olamıyorum.” Yâni gözünün esiri. “Ben yazın gözüme hakim olamıyorum Hocam, çare ne?”

Çare dervişlik, dervişliği tam uygulamak...

Bizim tasavvufun prensiplerinden birisi... Nakşibendi Tarikatı nedir?.. Nakşibendi Tarikatı'nın prensiplerinden bir tanesi: Bakışı ayağının ucunda olmak, *nazar ber kadem...* Yâni, *gözü yerde yürüyecek, etrafa bakmayacak. Böyle yürüyecek. Terbiyeli bir kız gibi yürüyecek. Gözüne sahip olacak. Bu bir...*

Neden?.. Çünkü gözle çok günahlara giriliyor, gözle zina olabiliyor. Bakışıyla insan zina etmiş gibi günaha girebiliyor. Plajlar var, açık saçık giyinmiş insanlar var, mecmualar var, televizyon var, gazeteler var... Hepsi eve giriyor.

“—Bu gazeteyi neden alıyorsun sen?” diye soruyoruz,

“—Hocam, ben haberler için alıyorum.”

Alma bunu, alma! Neden?.. Baş sayfasında haber var, son sayfasında cehenneme bilet kesiliyor. Son sayfası cehenneme bilet. Cırrrt, yallah! Şu istasyondan yallah cehenneme... Cehenneme bilet kesiliyor son sayfasında... Sokma bunu eve!

“—Hocam işte ben oralara bakmıyorum.”

Bizim mecmualara gazeteler geliyor. Dört-beş tane mecmua çıkartıyoruz, radyomuz var... Bir gün oraya gittim konuşmaya, gazetelerin bazı yerlerini mürekkeble kapatmışlar.

“—Bunlar ne?” dedim.

“—Bunlar müstehcen resimler.”

Tabii kapatıyor. Yâni ilk alan kapatıyor orayı... Ondan sonra haberleri kesiyorlar, okuyorlar bilmem ne filan. Haa, işte onu almayacaksın. Neden?.. Günah!

Bizim Ankara’da bir hacı amcamız vardı... İstiklâl gazisi, şurasında madalyası var. Onlar cihad ettiler, bu memleket kurtuldu, biz ondan rahat yaşıyoruz.

O derdi ki:

“—Âhh, ah!” derdi rahmetli, nur içinde yatsın, kabri cennet bahçesi olsun!.. “Biz eve kibrit alırdık, kibrit kutusunun üstündeki resmi kazıyıp eve öyle sokardık kibrit kutusunu.”

“—Neden?”

“—Melekler, köpek olan, sûret olan eve girmez diye hadis olduğundan, kutunun üstündeki resmi kazırdık.”

Ocakta yanacak, cırt yapacağız, odun yanacak, kibrit lâzım! O zaman uzunmuş kibrit kutuları böyle. Anlatırdı. Üstündeki resmi kazıyıp öyle sokarlarmış. E şimdi?.. Şimdi evin içindeki resimlerin

—Allah saklasın— burada anlatılması mümkün değil. Neden?.. Mecmua geliyor, gazete geliyor vs. televizyon var...

Bak, ârif kimmiş?.. Sözü ve bakışına esir olmayan insan. Sözü ve bakışı kendisini esir edememiş olan insan. Sözüne hâkim insan, gözüne hâkim insan demek.

Evlilyâlık neymiş?.. Sarık değilmiş, cübbe değilmiş, tesbih değilmiş, palavra değilmiş, edebiyat değilmiş. Neymiş evliyâlık?.. Günaha girmemekmiş. Gözüyle harama bakmamak, diliyle haramı söylememekmiş. Bak, hakikî büyük alimler evliyalığı nasıl anlıyor. İşi şekilden öze doğru indirmemiz lâzım, özü anlamamız lâzım!

c. Testiden Başka Eşya Edinme!

Bir tane daha okuyayım, üç olsun. Çünkü iki paragraf az. Üç olsun bari.

سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ بْنِ الْخَشَّابِ
يَقُولُ سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ
الْجُنَيْدَ يَقُولُ إِنَّ أَمَكَّنَكَ إِلَّا تَكُونَ آلَةً

بَيْتِكَ إِلَّا خَزْفًا فافعلْ وَكَذَلِكَ كَانَتْ آلَةُ بَيْتِهِ

TS. 159/13 (Semi'tü ebe'l-abbâs, muhammede'bne'l-haseni'bni'l-haşşâb, yekül) Bu Sülemî, Ebü'l-Abbâs Muhammedi'bni'l-Hasen el-Haşşâb'dan işitmiş.

Haşşâb, oduncu demek. Haşâb odun demek. Ahşap bina diyoruz, ne demek?.. Odundan yapılmış demek, tahtadan demek yâni. Haşşâb ne demek?

Oduncu demek. Bak alime, odunculuk yapıyor. Neden?.. E helâl kazanacak da ondan. Kimseye yük olmayacak.

(Yekülü: Semi'tü ca'fere'bne muhammedin, yekül) O da Cafer ibn-i Muhammed'den işitmiş. (Semi'tü'l-cüneyd, yekül) O da Cüneyd-i Bağdâdî'den şu sözü işitmiş. Bunu söyleyeceğim, bugünkü ders burada bitiyor.

(In emkeneke ellâ tekûne âletü beytike illâ hazefen, fe'f'al) Bak ne demiş o mübarek efendimiz... (Ve kezâlike kânet âletü beytihî) Bak, Cüneyd-i Bağdâdî ne söylüyor karşısındakine:

“—Eğer evinin içinde eşya olarak, âlet edevât olarak bir testiden başka bir şeyin olmamasına güç yetirebiliyorsan, öyle ol!”

Kendisinin evinin aleti de öyleydi. Yâni ne demek? Mübareğin evinde bir testi vardı, o kadar. Neden?.. Su, bezde durmaz. Su testide durur, başka çaresi yok. Bir testi olacak. E başka?.. Başka bir şey yok. Neden?.. Büyük alim bu. E işte onlar böyleymiş. Hem de tavsiyesi böyle:

“—Evinde testiden başka bir eşyanın olmamasına güç yetirebiliyorsan, öyle yap!” diyor.

Yâni, bizim evlerdeki dolaplar, gardroblar, şifonyerler, tuvalet masaları, misafir odası büfeleri, biblolar, çanaklar, çömlekler, levhalar, halılar, ibrikler, billurlar, avizeler, kesme kristal kaplar, kacaklar... Neymiş hepsi?.. Allah bizi affetsinmiş. Neymiş? Allah bizi affetsin...

Bak, “Güç yetirebiliyorsan, bir testin olsun evde, başka bir şey olmasın!” diyor.

Peygamber Efendimiz'in evi nasıldı?.. Acaba Dolmabahçe Sarayı gibi miydi Peygamber Efendimiz'in evi?.. Topkapı Sarayı gibi miydi?.. Acaba Çankaya Reis-i Cumhurluk Köşkü gibi miydi, yoksa Versay Sarayı gibi miydi?..

Nasıldı Peygamber Efendimiz'in evi?..
Peygamber Efendimiz'in eşyası ne kadardı?..
Fatıma Anamızın eşyâsı ne kadardı?.. Hazret-i
Ömer'in hırkası nasıldı? Atlastan mıydı, ipekten
miydi, nasıldı bu mübareklerin aletleri,
eşyaları?..

Yâni biz ne yapmışız muhterem kardeşlerim;
israfa dalmışız, gösterişe batmışız, nimete
boğulmuşuz... Öbür tarafta müslümanlar aç...
Cihad ediyorlar, atacak mermileri yok, tüfekleri
yok, konuşacak cihazları yok...

Allah bizleri gaflet uykusundan uyandırırın...
Allah bizi sevdiği yollara sevk etsin... Allah
bize sevdiği huyları nasib etsin... Allah bizden
sevmediği her türlü sıfatı alsın, bizi onlardan pâk
eylesin... Allah bizi evliyâsı eylesin... Yolunda
dâim, zikrinde kâim eylesin... Ömrümüzü
rızasına uygun geçirmemizi nasib eylesin...
Tevfîkini refîk eylesin... Cennetiyle cemâliyle
cümlemizi müşerref eylesin...

Fâtiha-i Şerîfe mea'l-besmele!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

29. 06. 1996 - İstanbul

[Bütün TASAVVUF SOHBETLERİ'ne PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

